

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง ที่มาและความสำคัญของหลักศิลา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เรียงถ้อยร้อยอักษร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง รอยจารึกแผ่นดิน (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วรรณคดีที่บันทึกลงบนแผ่นศิลา เรียกกันว่าศิลาจารึกหรือจารึก เป็นการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงบนแผ่นหินทั้งที่เป็นแท่งสี่เหลี่ยม เช่น จารึกพ่อขุนรามคำแหง เป็นแผ่นรูปใบเสมา เช่น จารึกวัดพระยืน และเป็นแผ่นประดับผนังศาสนาสถาน เช่น จารึกภาพชาดกวัดศรีชุม ข้อความที่ปรากฏบนจารึกนั้น ๆ ไม่มีการดัดแปลงแต่งเติมเหมือนการคัดลอกต้นฉบับเอกสารอื่น ๆ จะมีก็เพียงการลบเลือนขาดหายไป เพราะการชำรุดเสียหายของแผ่นศิลามากกว่า ข้อความเท่าที่ปรากฏจึงเป็นหลักฐานอ้างอิงได้

ในด้านภาษา จารึกเป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการด้านภาษาศาสตร์ อักษรศาสตร์ และนิรุกติศาสตร์ ในด้านเนื้อหาสาระ ก็ถือว่าเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่แสดงวัฒนธรรมของชาติเจ้าของจารึกว่ามีอดีตความเป็นมาอย่างไรด้วย ส่วนในฐานะที่เป็นวรรณคดี จารึกหลายหลักเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ นอกเหนือจากภาษาที่สื่อความได้อย่างเรียบง่ายและไพเราะคล้องจองแล้ว ยังเป็นการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ โดยผนวกอารมณ์คือความประทับใจของผู้บันทึกไว้ด้วย

วรรณคดีสุดดี เช่น จารึกหลักที่ ๑ ซึ่งเชื่อกันว่าจารไว้ตั้งแต่ในรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าจารึกพ่อขุนรามคำแหง

❖ จารึกพ่อขุนรามคำแหง

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๖ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวผนวชอยู่ และยังไม่ได้ขึ้นครองราชย์ ได้เสด็จจุดธูปไปทางเหนือได้ทรงพบหลักศิลาจารึกที่ปราสาทเก่าเมืองสุโขทัย มีถ้อยคำจารึก ๔ ด้าน ตัวอักษรที่จารึกเป็นอักษรโบราณซึ่งเรียกกันต่อมาว่าอักษรพ่อขุนรามคำแหง เพราะเชื่อว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ เพื่อให้มีความแตกต่างจากอักษรขอมที่ใช้ในเมืองสุโขทัยมาแต่ก่อน ข้อความในศิลาจารึกอาจแบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ นับตั้งแต่ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑ ถึง ๑๘ เป็นพระราชประวัติของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ตอนที่ ๒ นับตั้งแต่ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๘ ถึงด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๑๐ สันนิษฐานว่าผู้แต่งไม่ใช่บุคคลเดียวกันกับผู้แต่งข้อความในตอนที่ ๑ มีเนื้อหาพรรณนาถึงเหตุการณ์บ้านเมืองและความเจริญรุ่งเรืองในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กล่าวถึงการค้าขายเสรี กฎหมายมรดก ระเบียบการฟ้องร้องคดีศาล การร้องทุกข์โดยตรงต่อพระเจ้าแผ่นดิน ฯลฯ

ตอนที่ ๓ นับตั้งแต่ด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๑๐ ถึงด้านที่ ๔ บรรทัดสุดท้าย กล่าวถึงพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหง

